

Beskyttelse mot gransnutebiller i ti felter 2015-2018

Resultater etter to eller en sesong, februar 2018

Ane V. Vollsnes,

Institutt for biovitenskap, UiO

Gransnutebiller

Foto: AVV

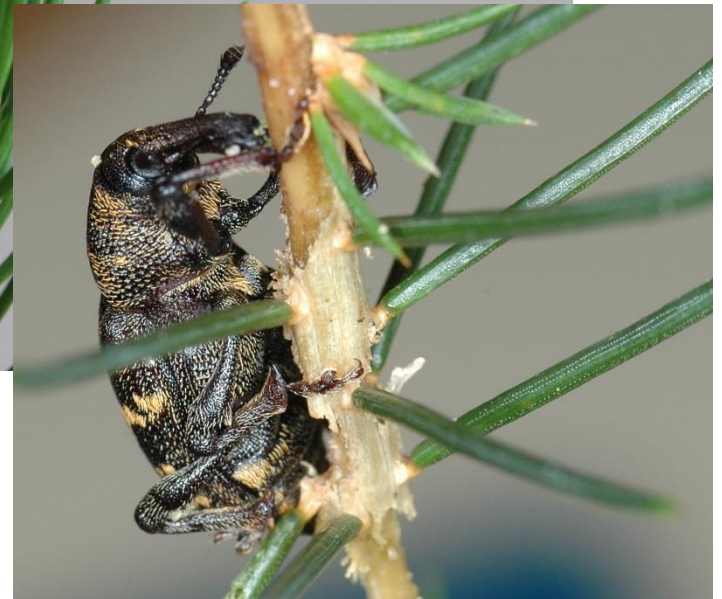
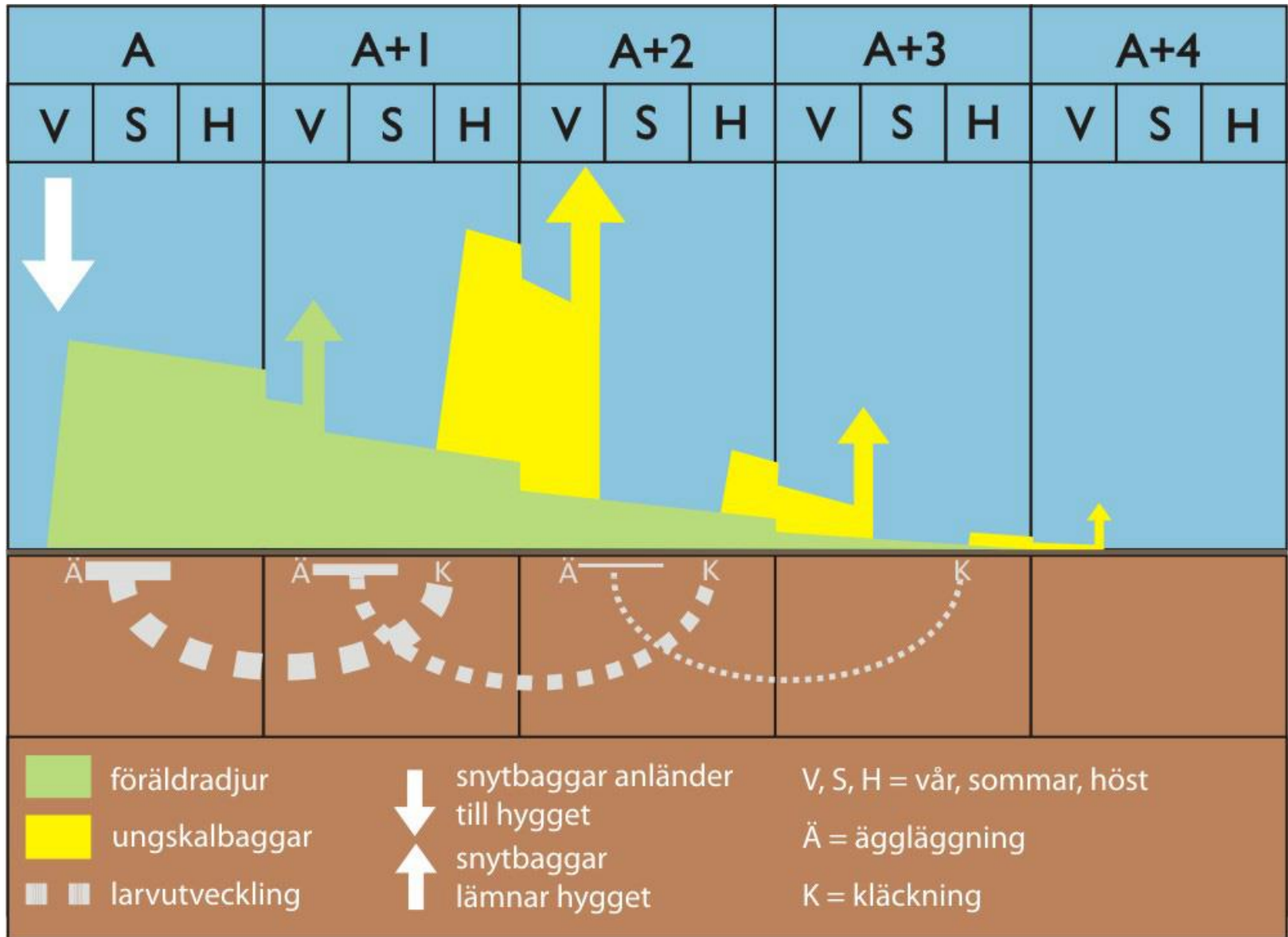

Foto: Erik Karlsson, SLU

Gransnutebiller

- Skaper problemer i hele Europa
- Kjent problem helt fra 1850-tallet
- Lukter seg fram til ferske stubber (helst furu)
- Man har prøvd feller for å redusere bestanden
- 1 milliard bartrær plantes per år i Europa
- Uten beskyttelse: 140 millioner € tap/år i EU
- Diverse insekticider er brukt opp gjennom tidene
(inkl. DDT, pyretroider, neonicotinoider: Merit Forest og Imprid Skog)
- Mange ønsker alternativer til insekticider

Voks som beskyttelse

- EU-prosjekt 2012-2015: Bygge maskin
- Mange partnere, inkl. SLU
- Hvor mye voks tåler plantene?

Ulike tykkelser og høyder av voks

Effekter av 0, 1, 2 og 3 lag med det høyeste vokslaget (20 cm) på tre plantehøyder

Små planter

Ikke voks   1 lag   2 lag   3 lag

Medium planter

Høye planter

UiO 2013, foto: AVV

Voks som beskyttelse

- EU-prosjekt 2012-2015: Bygge maskin
- Mange partnere, inkl. SLU
- Hvor mye voks tåler plantene?
- Hvor lite kan man ha på og allikevel hemme billene?
- Resultat: Maskin finnes nå på Biri
- 60 % av plantens høyde kan dekkes
- Tykkelsen må være 0,9 mm eller mer

To feltforsøk med «ideell» voksing

- **1:** I Vestfold
- **2:** I 9 fylker
- **Begge forsøk:**
- God kjøling etter voksing
- God tykkelse
- **Tre typer planter:**
- Kontroll
- Merit Forest
- Voks
- (+ svenske med Conniflex)

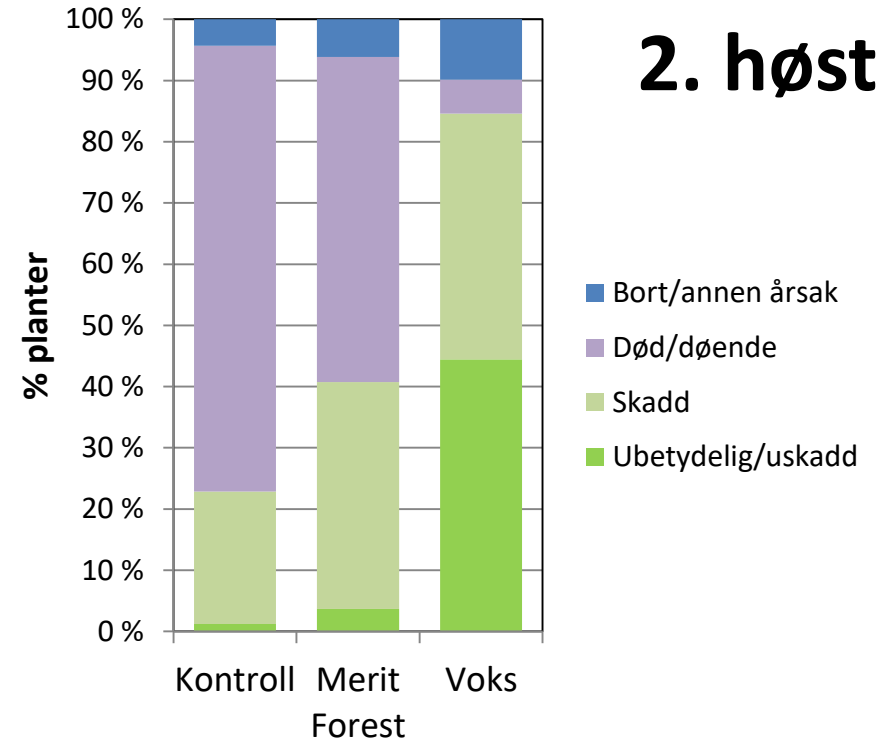
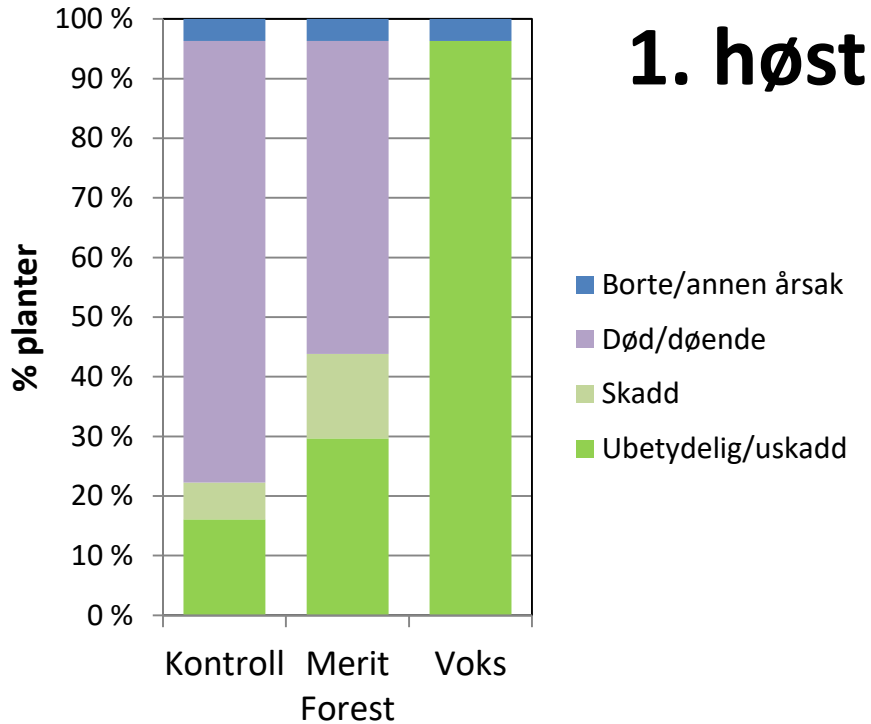

Målene

- Sammenligne effekten av beskyttelsesmetoder mot gransnutebiller
- Merit Forest, voks (Ekovax), Conniflex
- Kontroller: uten beskyttelse
- Indikasjon på om det er mye aktivitet av biller
- Teste voksen i ulike miljøer
- Voksing utført etter alle kunstens regler

Vestfold

Ni felter spredt i Sør-Norge

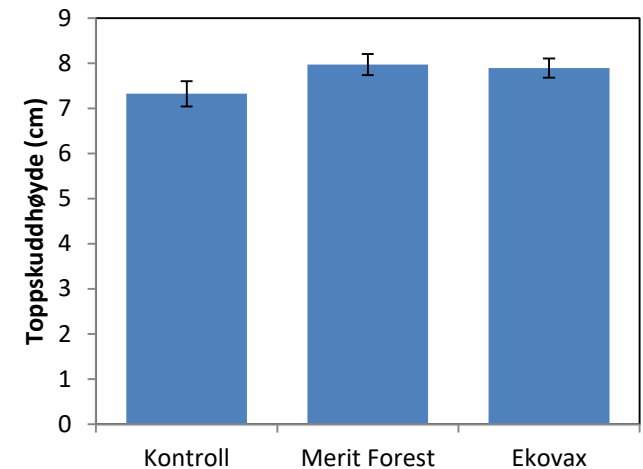

Frøsonkart, Statens kartverk

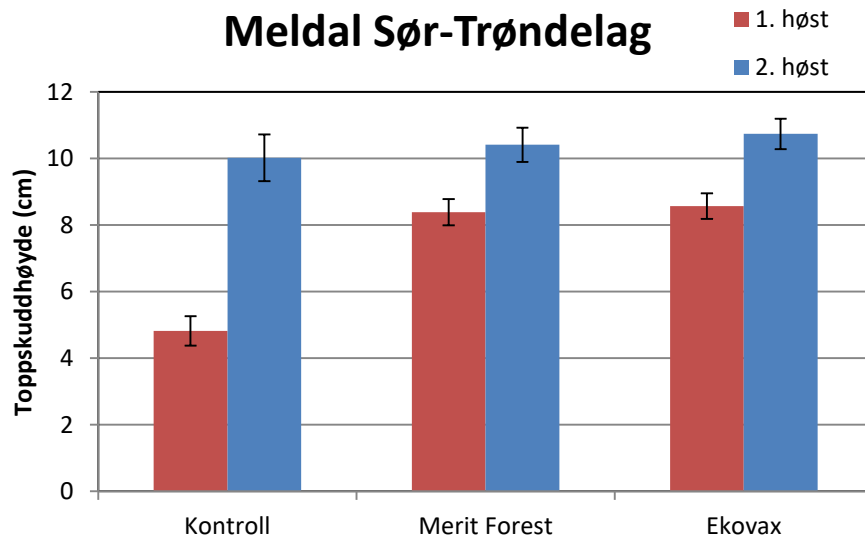
Tilvekst av levende planter

- Oftest er det ikke signifikant forskjell mellom de tre plantetyperne; kontroll, Merit Forest og Ekovax.
- I noen felter vokste Merit Forest-behandlede best av de tre.
- De svenske kontrollene vokste enda mer i høyden i alle tre felt med svenske planter.
- Tilvekst i 2. sesong varierte, som i 1. sesong

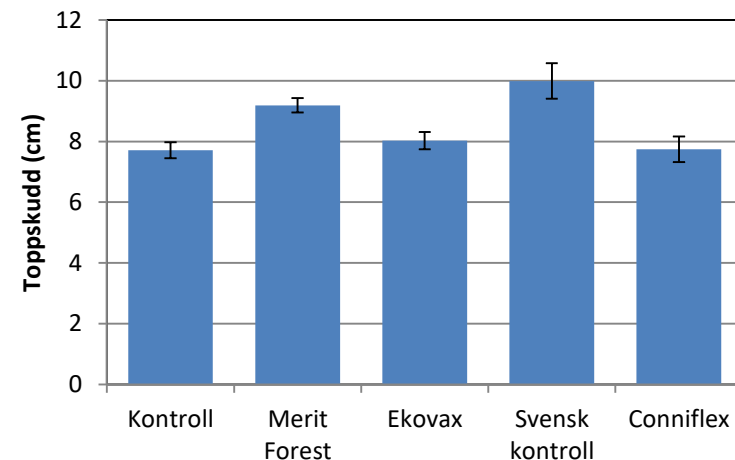
Lierskogen Buskerud, 1. høst

Meldal Sør-Trøndelag

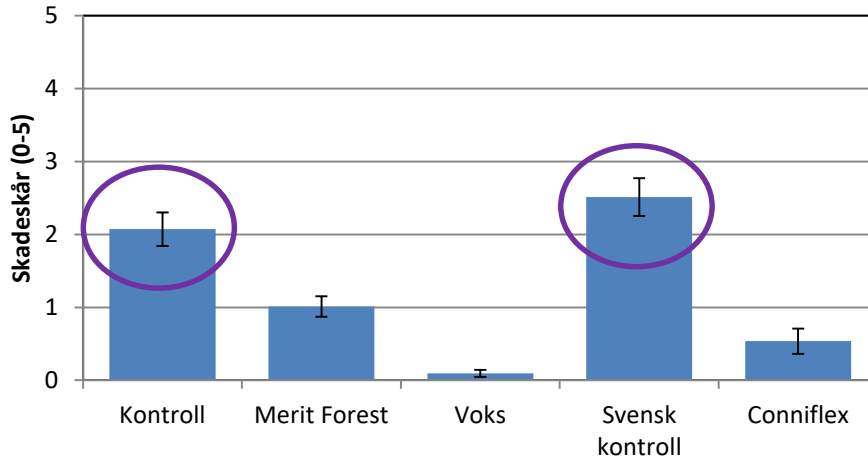

Redalen Oppland, 1. høst

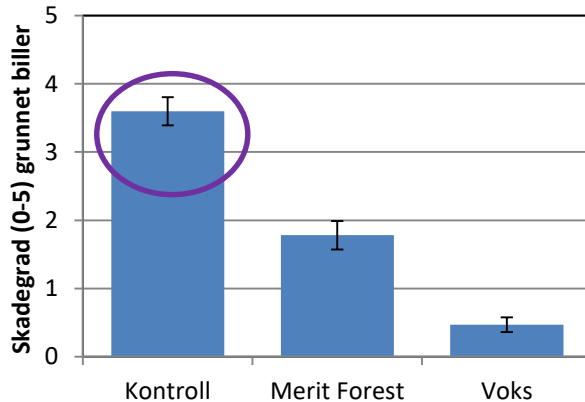
Skadeskår, grunnet gransnutebille

Redalen, Oppland, 1. høst

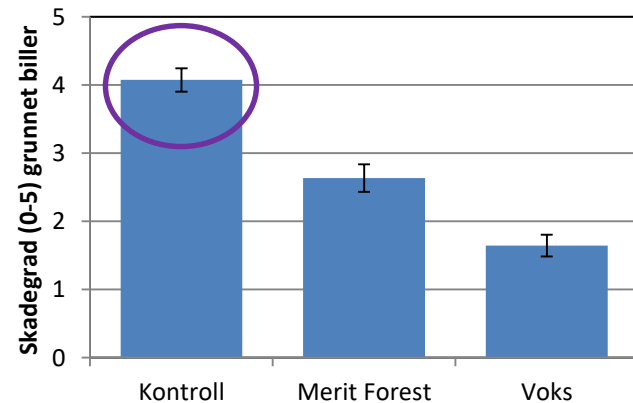

- 0: Ingen skader
- 1: Ubetydelige skader
- 2: Noe skadd
- 3: Alvorlig skadd
- 4: Livstruende/ringbarket
- 5: Død

Meldal, Sør-Trøndelag, 1. høst

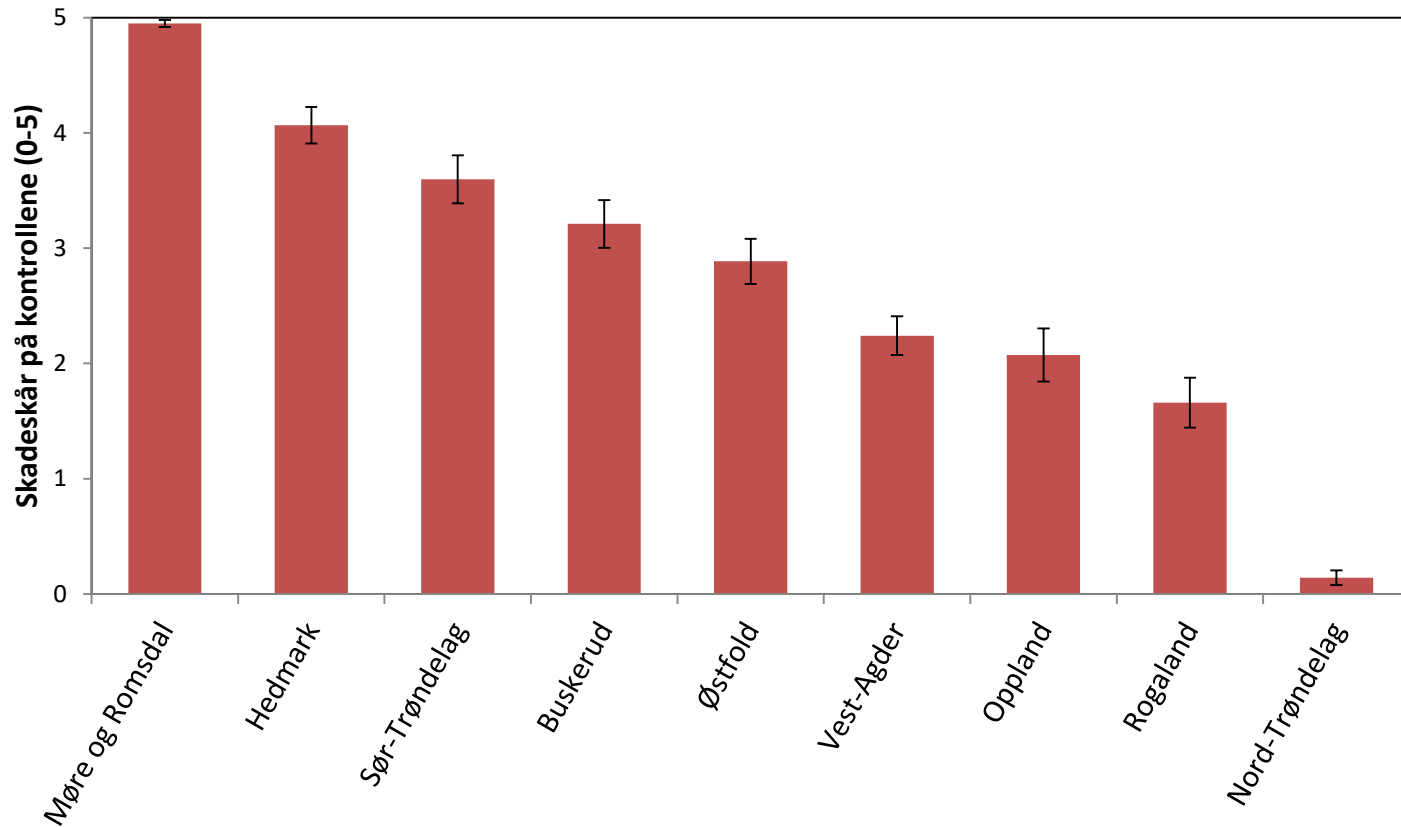
Meldal, Sør-Trøndelag, 2. høst

Skadeskår på kontrollplantene sier noe om hvor hardt billeangrep det var i feltet. De svenske plantene (Conniflex) har egne kontrollplanter.

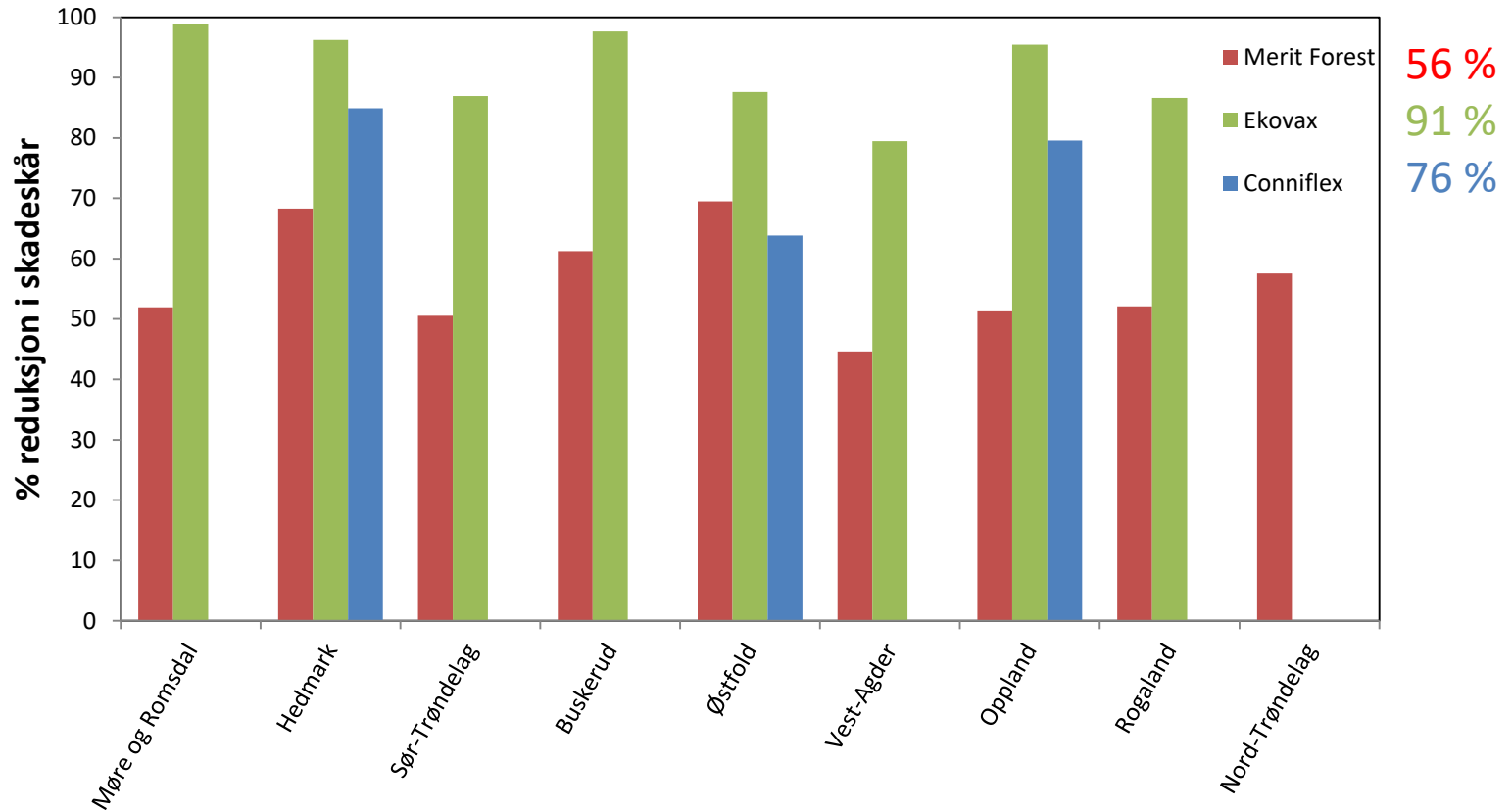
Skadeskår på kontrollene 1. høst

- Feltene er organisert etter synkende verdi på snittet av skadeskår på kontrollplantene.
- Effekt av beskyttelsesmetodene skal gi **lavere** skadeskår enn kontrollene.

Reduksjon i skadeskår v.h.a. beskyttelsene 1. høst

Feltene er organisert etter snittet av skadeskår på kontrollplanter.

Figuren viser **% reduksjon** i skadeskår i forhold til skår på kontrollplantene.

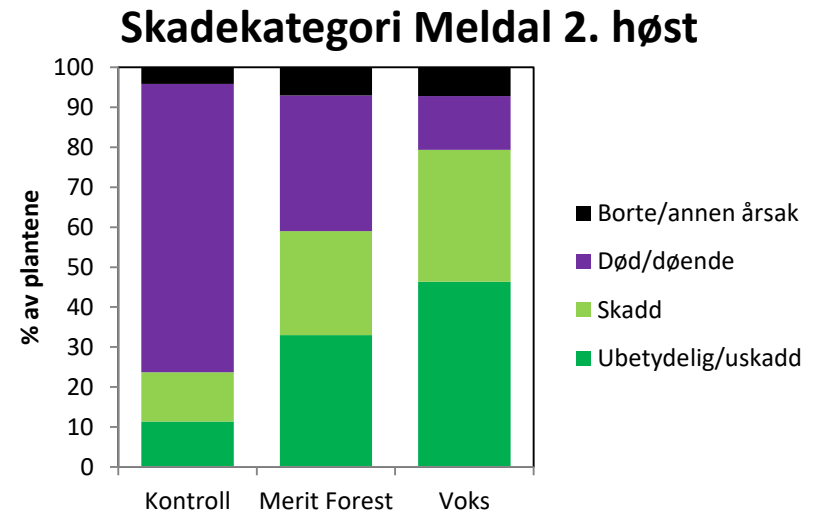
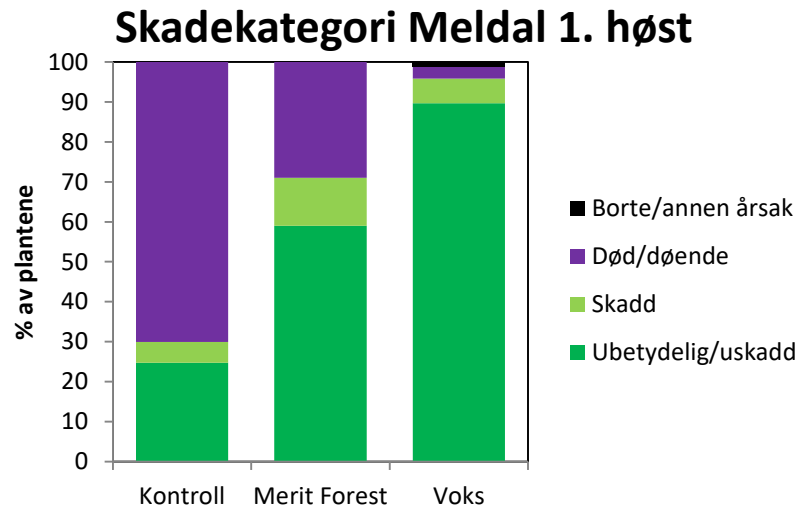
100 % reduksjon: plantene er fullstendig beskyttet, og fikk ingen skader.

80 % reduksjon: plantene har fått skadeskår på 20 % av det kontrollplantene fikk.

Skader og skjebner, to sesonger

- 0: Ingen skader
- 1: Ubetydelige skader
- 2: Noe skadd
- 3: Alvorlig skadd
- 4: Livstruende/ringbarket
- 5: Død

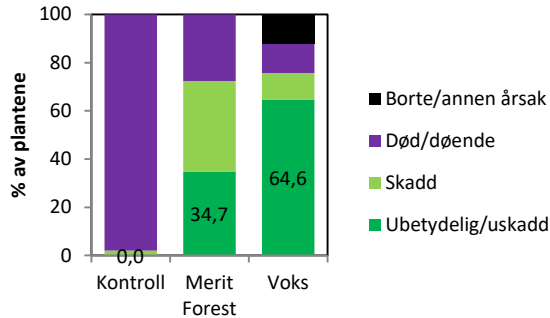
Skadekategori 3: Alvorlig skadd, kan overleve.

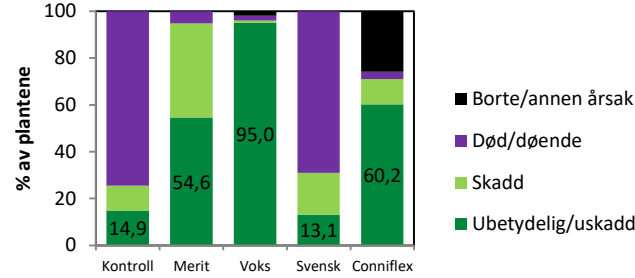

Skadekategori første sesong

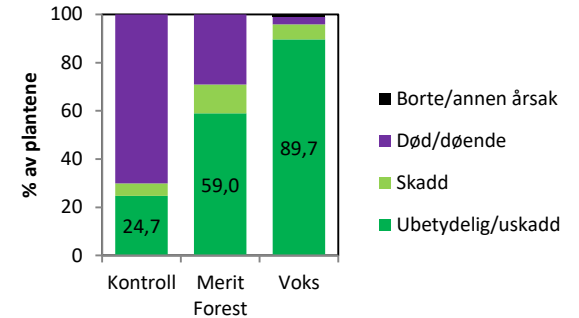
Møre og Romsdal

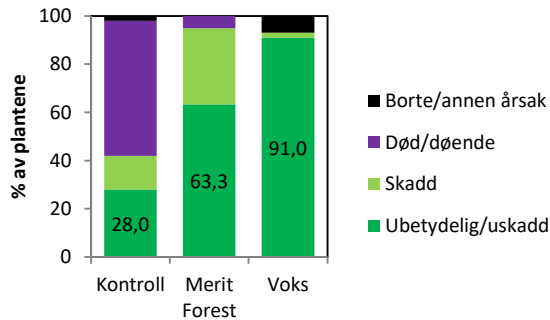
Hedmark

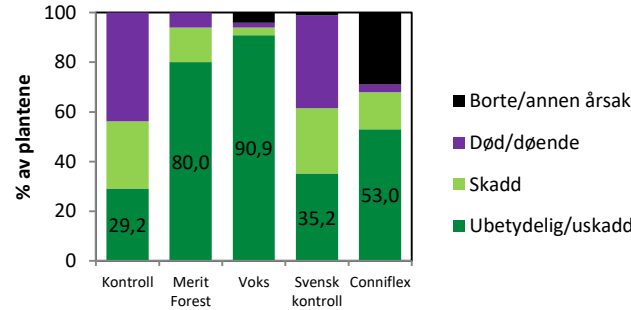
Sør-Trøndelag

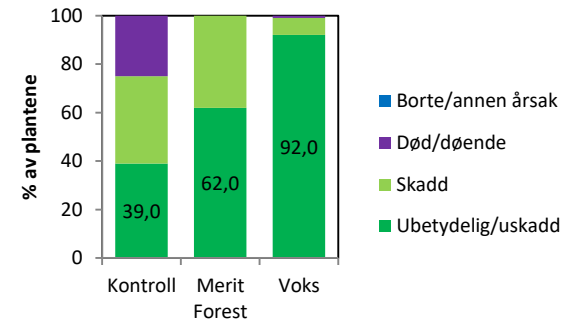
Buskerud

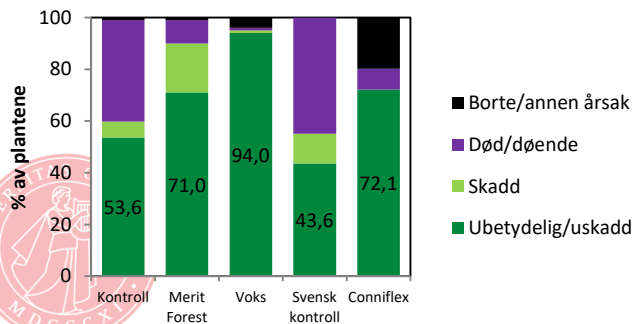
Østfold

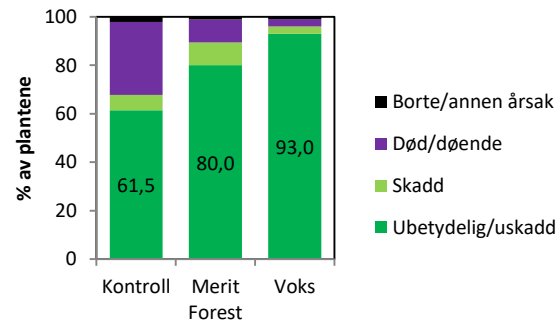
Vest-Agder

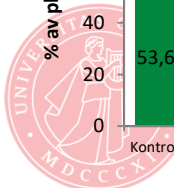
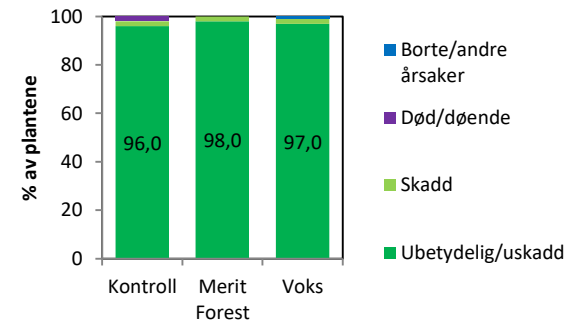
Oppland

Rogaland

Nord-Trøndelag

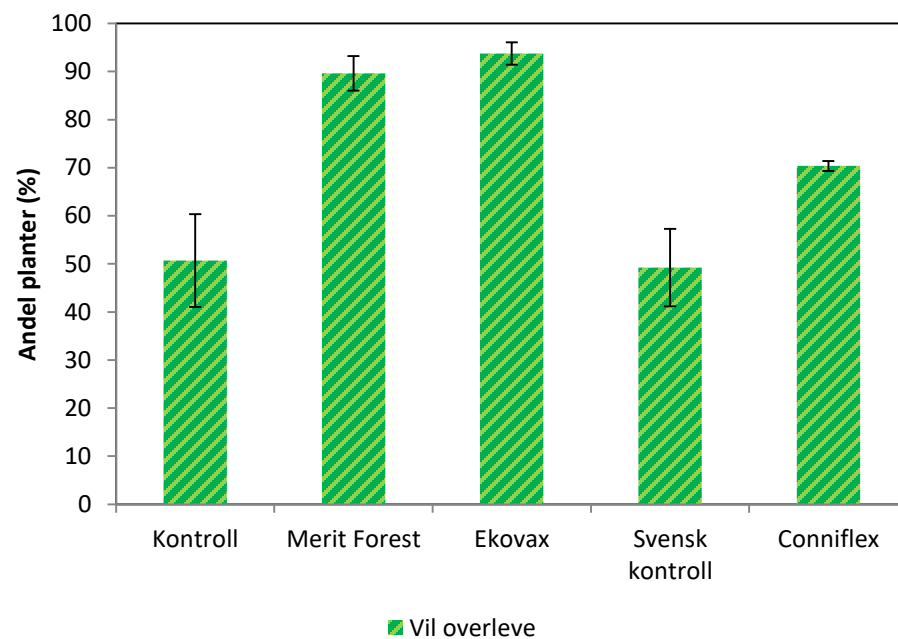
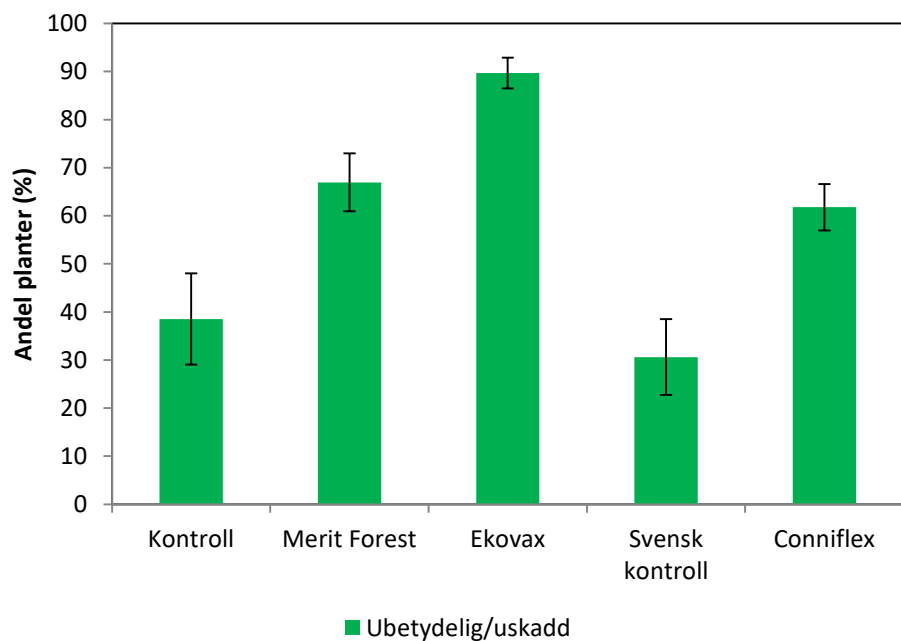
Trender etter 1. sesong i 9 fylker

- Kontrollplanter klarte seg dårligst
- Merit Forest hjalp mot billegnag
- Voks (Ekovax) hjalp enda bedre mot billegnag
- Conniflex hadde stor andel planter som døde av en annen grunn enn billegnag.

Fokusere på planter med **god beskyttelse** (skår 0-1) eller planter som **kan overleve** (skår 0-3)

God beskyttelse og overlevelse

Snittverdier etter første sesong i 9 fylker

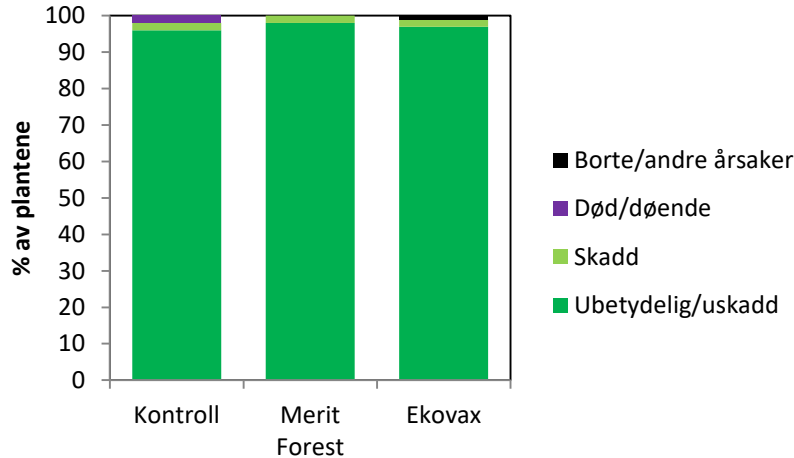
Andel planter med **ubetydelige/ingen** skader er høyest for voksne planter.

Andel planter som **kan overleve** (skadekategori 0-3) er jevn god for Merit Forest-behandlede og voksne.

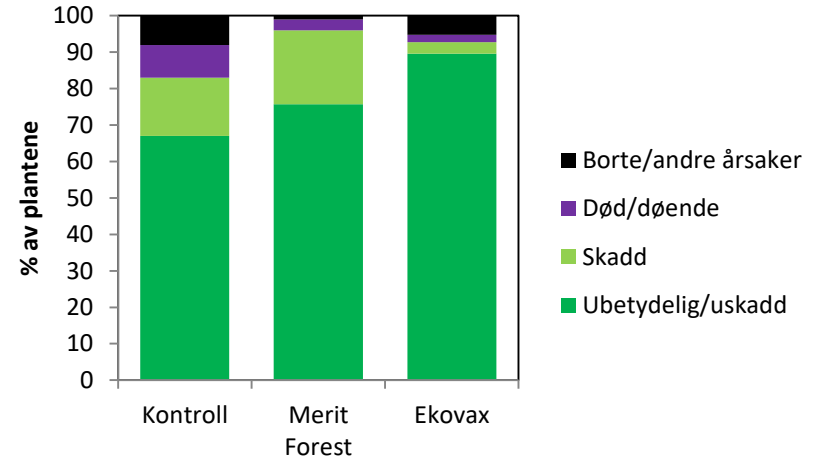

Skadekategori etter to sesonger

Skadekategori Steinkjer 1. høst

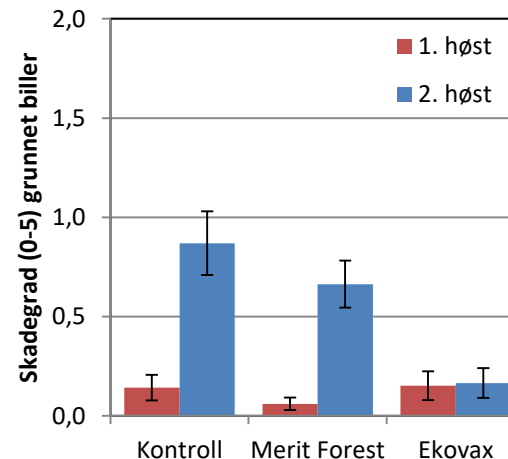

Skadekategori Steinkjer 2. høst

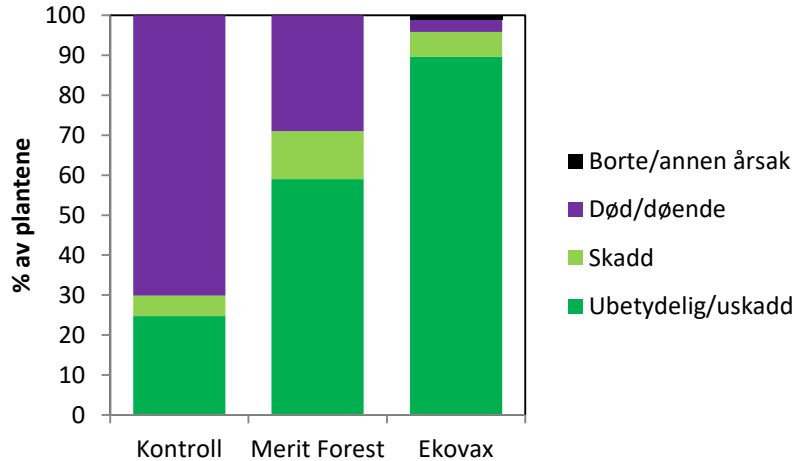
Ekovax har beskyttende effekt 2. sesong.

Billeskader Steinkjer

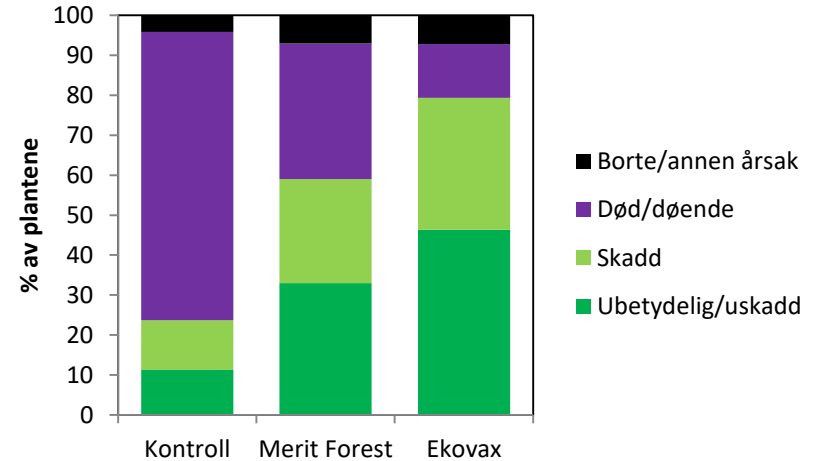

Skadekategori etter to sesonger

Skadekategori Meldal 1. høst

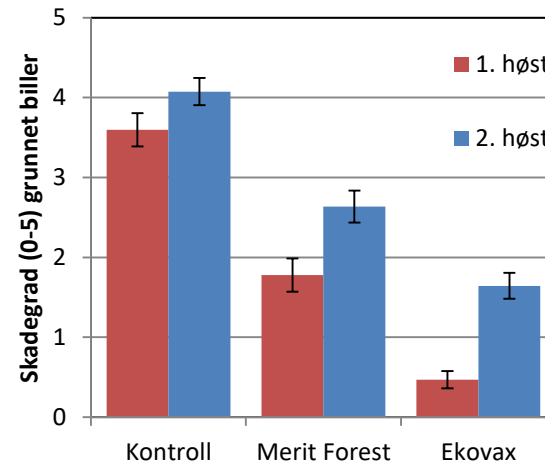
Skadekategori Meldal 2. høst

Både Merit Forest og Ekovax har beskyttende effekt totalt sett etter 2. sesong.

Bare Ekovax ga økt overlevelse i 2. sesong.

Billeskader Meldal

Vi får mer kunnskap om 2. sesong neste år

Takk til:

Aud B. Eriksen (UiO)

Inger Fløistad (NIBIO)

Kjersti Holt Hanssen (NIBIO)

Skogtiltaksfondet

Skogeierforbundet

Skogplanter Østnorge

Norsk Wax

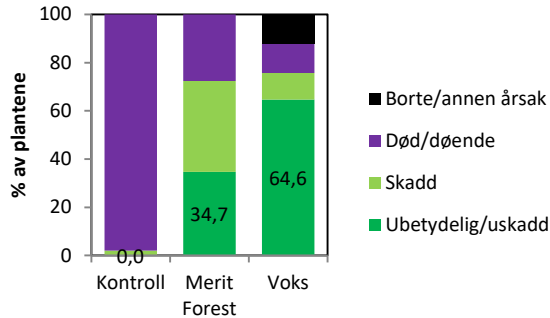
Fylkesmannen i 9 fylker og deres hjelpere

Vest-Agder: Una Glende Janson, Rogaland: Elisabeth Schmidt, Østfold: Bård Skrøvset, Buskerud: Per Olav Granheim, Hedmark: Fredrik Haug, Oppland: Bernt Magne Eidal og Anne Mæhlum, Møre og Romsdal: Odd Løset og Tarald Torshov, Sør-Trøndelag: Gaute Arnekleiv og Hans Brede, Nord-Trøndelag: Rune Saurset, Reidun Gomo og Arne Rannem.

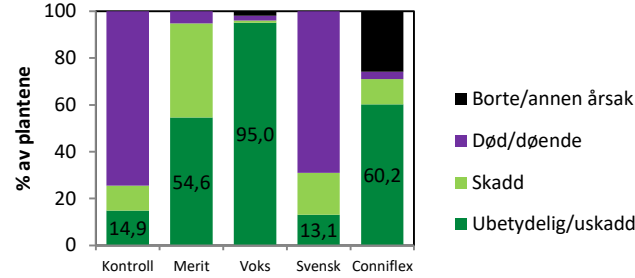

Skadekategori første sesong

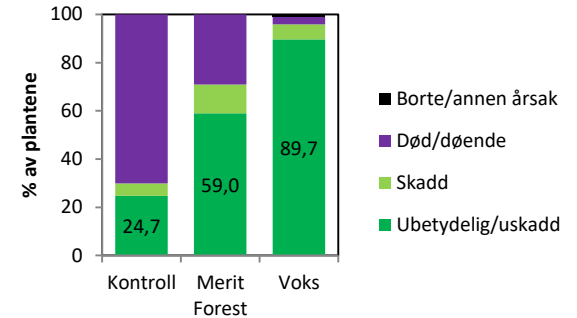
Møre og Romsdal

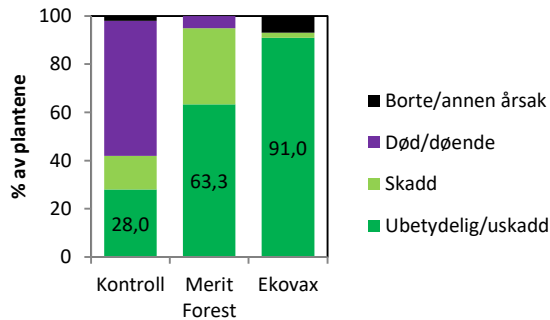
Hedmark

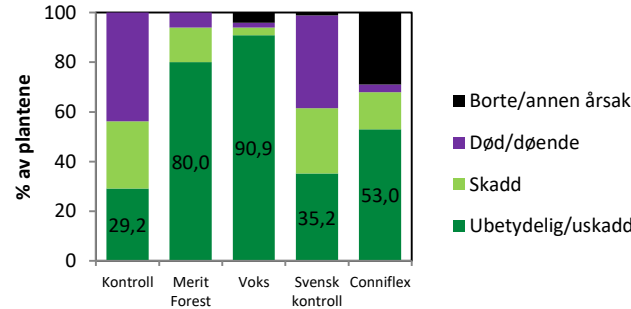
Sør-Trøndelag

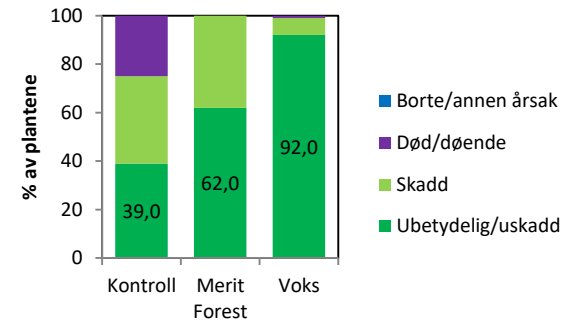
Buskerud

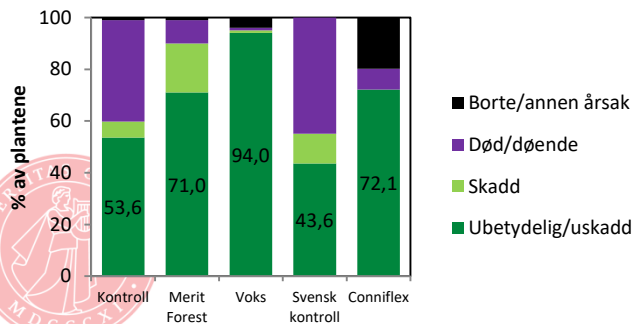
Østfold

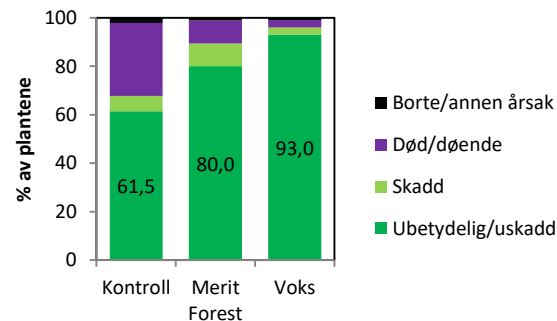
Vest-Agder

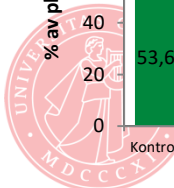
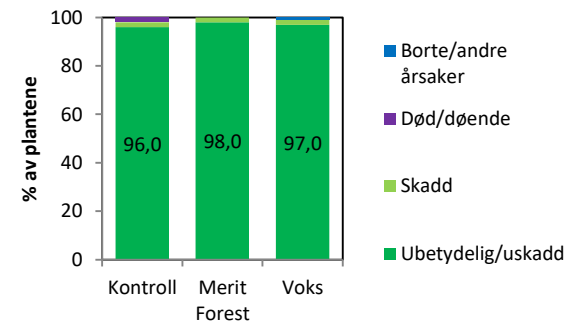
Oppland

Rogaland

Nord-Trøndelag

Vitalitet på voksede i feltet i Møre og Romsdal

Er de voksede plantene mer utsatt enn de andre for død av annen årsak?

- Eller er det bare fordi det er fler av dem som ikke er ødelagt av biller?

Studerer bare de som hadde 0, 1, eller 2 i billeskader.

Hva sier notatene om vitaliteten til disse plantene?

Kan det ha skjedd noe i transporten?

Felt	Plantetype	Sunnhet (10 er maks)
Møre og Romsdal	Merit Forest	$9,7 \pm 0,1$ a
	Voks	$9,6 \pm 0,1$ a
	Kontroll	-
Hedmark	Merit Forest	$9,9 \pm 0,1$ a
	Voks	$9,8 \pm 0,1$ a
	Kontroll	$9,7 \pm 0,3$ a
Østfold	Merit Forest	$10,0 \pm 0,0$ a
	Voks	$9,7 \pm 0,1$ b
	Kontroll	$9,7 \pm 0,1$ b

Foldvik 2017, foto: AVV